

Motion till riksdagen 2012/13:N292

av Finn Bengtsson m.fl. (M)

Statligt bolagsägande

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av fortsatt avyttring av ägande i statliga bolag.

Motivering

Svenska staten har 55 hel- eller delägda bolag. Sammantaget är staten därmed Sveriges största bolagsägare med innehav av även 3 börsnoterade bolag. Det statliga företagsägandet uppgår därför till mycket stora värden på marknaden, som endast kan försvaras av att vart och ett av statens bolagsinnehav på så sätt dels ger ett större mervärde till medborgarna än om en annan ägare funnes, dels att staten är att jämföras med att vara den bästa ägaren för verksamheten. I många fall kan detta ifrågasättas.

För bolag med statligt ägande ansvarar en rad olika departement med Finansdepartementet som huvudansvarig, men även Justitiedepartementet, Kulturdepartementet, Miljödepartementet, Näringsdepartementet, Socialdepartementet, Utbildningsdepartementet och Utrikesdepartementet har statliga bolag underställda sig.

Alliansregeringen har kontinuerligt prövat rimligheten i det statliga ägandet. Man har utgått från att statens uppgift är att ge näringslivet goda förutsättningar, sätta upp lagar och regler och se till att de följs, men inte att primärt äga och driva företag. Därför bör staten i princip inte äga bolag som verkar på kommersiella marknader med fungerande konkurrens såvida inte, som ovan nämnts, bolaget har ett särskilt samhällsuppdrag som är svårt att klara av på annat sätt.

Alliansregeringens ambition har därför varit att minska det statliga ägandet. När så kan ske, och kriterier för att bevara statligt ägande av bolag inte längre befinns föreligga, så kan försäljningsintäkterna användas för att exempelvis amortera på statsskulden och på så sätt minska på statens utgifter i

Fel! Okänt namn på

form av minskade räntekostnader och ge en ökad kreditvärdighet på den internationella marknaden, något som har varit viktigt inte minst under senare års globala finanskris som försatt många överbelånade länder i mycket stora problem. En avyttring av omotiverat statligt ägande kan också ge utrymme för en lång rad välkomna reformer på andra viktiga samhällsområden, till exempel inom den gemensamma välfärden, utan att detta medför skatteökningar eller hotar bevarandet av sunda och solida statliga finanser.

Riksdagen har bemyndigat alliansregeringen att minska eller avveckla ägandet i Nordea Bank, Bilprovningen, SAS, SEK och SweRoad, vilket i ovanstående perspektiv är mycket välkommet om än fortfarande för begränsat. Sedan 2006 har alliansregeringen i egen majoritet dessutom genomfört försäljningar av företagen Vin & Sprit och Vasakronan, sålt statens aktier i OMX samt minskat ägandet i Telia Sonera och Nordea. Alliansregeringen har då också tillsett att ett samgående mellan svenska Posten och Post Danmark skett, samt genomfört en omfattande omstrukturering av Apoteket – en balanserad och ansvarsfull försäljning av ett stort antal apotek. Det senare har i sin tur på kort sikt visat att det totala antalet apotek ökat markant i Sverige, från en situation när staten var monopölagare av apotek då antalet apotek varje år istället minskade. Det sistnämnda visar på att ett fortsatt avyttrande av statligt ägande, i synnerhet när staten är ensamägare och särskilt då om man befinner sig i en monopolställning, har ett egenvärde för att skapa en sundare marknad bättre anpassad till omvärldens ökande konkurrenssituation bland bolag i de allra flesta branscher.

När alliansregeringen sedan valet 2010 är en minoritetsregering har emellertid mandatet till fortsatt avyttring av statligt bolagsägande beskurits, vilket är olyckligt. Exempel på helägda statliga bolag som borde kunna fungera bättre på en marknad utan statens hundra procentiga ägande är Svenska Spel och SBAB Bank. En lång rad andra bolag där staten är delägare borde på samma sätt vara mogna för att försälas så att staten inte längre utgör ägare. Vid sidan av att ett utökat avyttrande av statligt bolagsägande än det som riksdagen hittills beviljat ger staten ökade inkomster till att minska sina utgifter, eller till att skapa ett ökat utrymme till eftertraktade reformer inom till exempel välfärdsområdet utan samtidiga skatthöjningar, är att staten utan bolagsägande avsäger sig den olyckliga dubbla roll det innebär att både skapa förutsättningarna för mest gynnsamma näringspolitik och samtidigt vara en del av den, det vill säga en part i målet.

Ett annat exempel på statligt ägande som kan ifrågasättas av ideologiska skäl är statens monopolägande i Akademiska Hus, det vill säga de fastigheter som svenska universitet och lärosäten huvudsakligen är hänvisade till för sin verksamhet. Så länge universiteten och lärosätena är statliga myndigheter så kan till nöds detta ägande motiveras. Men om man verkligen vill få universiteten och lärosätena friare från statens styrning, så är ett överlåtande till universiteten och lärosätena av Akademiska Hus en välkommen reform.

För att motivera denna överlåtelse ekonomiskt för att öka autonomi och ansvaret hos de enskilda universiteten och lärosätena för sin verksamhetsutveckling bör en skatteväxling övervägas som kompenserar staten för utgiften genom minskade statliga anslag till universiteten och högskolorna.

Fel! Okänt namn på

Sammantaget, mot ovanstående motiveringar, föreslår vi att riksdagen tillkännager för regeringen om en översyn i riktning av fortsatt avyttring av ägande i statliga bolag i större omfattning än vad som är bemyndigat per idag.

Stockholm den 24 september 2012

Finn Bengtsson (M)

Lars Beckman (M)

Jessika Vilhelmsson (M)

Lotta Finstorp (M)